

V Bruseli 27. 5. 2015
COM(2015) 285 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Akčný plán proti prevádzaniu migrantov (2015 – 2020)

I. ÚVOD

V európskej migračnej agende, ktorú Európska komisia prijala 13. mája 2015, **bol za jednu z priorít označený boj proti prevádzaniu migrantov** s cieľom zabrániť, aby ich vykorisťovali zločinecké siete, a odrádzať od nelegálnej migrácie. Smeruje k tomu, aby činnosť prevádzачských sietí už nebola nízko riziková a výnosná. Naopak, musí sa stať vysoko rizikovou a nevýnosnou.

Aj **európsky program v oblasti bezpečnosti**, ktorý Komisia prijala 28. apríla 2015, hodnotí spoluprácu v oblasti boja proti prevádzaniu migrantov v rámci EÚ a aj mimo nej ako prioritu v boji proti organizovaným zločineckým sieťam.

V **akčnom pláne proti prevádzaniu migrantov** sa stanovujú osobitné kroky potrebné na vykonávanie oboch agend v tejto oblasti a zahŕňa kľúčové opatrenia, ktoré v nich boli formulované.

Obrovské množstvo migrantov, ktorí sa zúfalo chcú dostať do EÚ, **prevádzajú neľútostné kriminálne siete**. Tie zarábajú nemalé sumy, pričom však životy migrantov vystavujú nebezpečenstvu. Aby prevádzачi vytlačili čo najviac peňazí, často natlačia stovky ľudí na plavidlá, ktoré nie sú vhodné na plavbu po mori (napríklad na nafukovacie člny či vyslúžené nákladné lode), alebo do nákladných áut. **Desiatky migrantov sa utopia v mori, udusia v kontajneroch alebo zahynú na púšti**. Medzinárodná organizácia pre migráciu odhaduje, že v roku 2014 v Stredozemnom mori prišlo o život vyše 3 000 migrantov¹. V prvých štyroch mesiacoch roku 2015 sa takto podľa odhadov utopilo 1 700 ľudí. Ľudské práva migrantov sú často vážne porušované zneužívaním a vykorisťovaním.

Nelegálna migrácia po mori, najmä po strednej a východnej stredozemskej trase, **za posledný rok exponenciálne rastie**: v roku 2014 bolo takýchto migrantov takmer 225 000, čo je skoro trikrát toľko ako v roku 2013². Z násobujú sa aj riziká, ktorým sú migranti vystavení pri plavbe cez Stredozemné more. Aj na iných migračných trasách, napríklad v regióne západného Balkánu, došlo v roku 2014 k podobnému nárastu – od roku 2007 tu bol zaznamenaný najvyšší počet nelegálnych migrantov prichádzajúcich do EÚ³.

Prevádzачi zaobchádzajú s migrantmi ako s tovarom – podobne ako s drogami či so strelnými zbraňami, ktoré pašujú na tých istých trasách. Tie často menia s ohľadom na bezpečnostnú situáciu v tranzitných krajinách alebo na právne opatrenia. Navyše porušujú postupy legálneho vstupu a pobytu. Tak napríklad kosovské autobusové spoločnosti otvorene informovali občanov o tom, ako možno v EÚ zneužiť systém dávok a pomoci pri návrate.

Prevádzanie migrantov je mimoriadne výnosný obchod. Zločinecké siete ťažia z toho, že riziko odhalenia a potrestania je nízke. **Hoci celosvetové údaje o ziskoch prevádzачských sietí nie sú dostupné, jednotlivé prípady ukazujú, že ide o veľké sumy**. Len incident, pri ktorom bola vďaka spoločnej operácii Triton 1. januára 2015 objavená nákladná loď Ezadeen s 360 migrantmi na palube, pravdepodobne vyniesol prevádzачom 2,5 milióna EUR.

¹ Medzinárodná organizácia pre migráciu: *Fatal Journeys – Tracking Lives Lost during Migration (Cesty, ktoré sa stali osudnými – O stratách na životoch pri migrácii)*, 2014.

² Údaje Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach (Frontex), 2015.

³ Tamtiež.

II. RÁZNEJŠIA EURÓPSKA REAKCIA NA PREVÁDZANIE MIGRANTOV

Na to, aby sa mohlo bojovať proti aktivitám prevádzáčov, aby ich bolo možné súdiť a zadržať ich majetok, je potrebná **úzka spoluprácou na úrovni EÚ**, ako aj s tretími krajinami pôvodu a tranzitu, so strategickými partnermi, s medzinárodnými organizáciami a občianskou spoločnosťou.

Prvý akčný plán EÚ obsahuje konkrétne opatrenia **na potlačanie a prevenciu prevádzania migrantov**, pričom zároveň zabezpečuje ochranu ich ľudských práv. Opiera sa o multidisciplinárny prístup, ktorý zapája rôznych aktérov a inštitúcie na miestnej, regionálnej, celoštátnej a medzinárodnej úrovni. Dotýka sa všetkých fáz a druhov prevádzania migrantov, ako aj všetkých migračných trás.

Akčný plán treba vnímať v širšom kontexte úsilia EÚ o **riešenie prvotných príčin nelegálnej migrácie** v spolupráci s krajinami pôvodu a tranzitu a o to, aby prevádzачi a obchodníci s ľuďmi nepripravovali migrantov o život. Treba sa naň dívať aj v súvislosti s prebiehajúcou prácou na vytvorení spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP), ktorej cieľom je systematicky identifikovať, zadržiavať a likvidovať plavidlá prevádzáčov.

Čím menej ľudí bude vyhľadávať prevádzачské siete, tým budú slabšie. Preto je dôležité sprístupňovať **bezpečnejšie, zákonné spôsoby** vstupu do EÚ. Úsilie v boji proti prevádzaniu migrantov musia sprevádzať prísne opatrenia na **návrat migrantov, ktorí nemajú právo na pobyt v EÚ**, do domovských krajín. Účinná návratová politika má silný odstrašujúci účinok, keďže je menej pravdepodobné, že migranti prevádzáčom zaplatia značné sumy, aby ich dostali do EÚ, ak budú vedieť, že len krátko po príchode sa budú musieť vrátiť.

Tento akčný plán **sa sústreďuje na prevádzanie migrantov**. Obchodovaním s ľuďmi sa na úrovni EÚ zaoberá iná samostatná stratégia⁴; ide totiž o iný druh zločinu, hoci s prevádzaním úzko súvisí⁵.

Vykonávanie opatrení navrhnutých v tomto pláne sa začne okamžite a bude postupovať v súlade s ostatnými súvisiacimi stratégiami na úrovni EÚ⁶. V najbližších rokoch sa v záujme boja proti tejto premenlivej trestnej činnosti budú realizovať aj ďalšie opatrenia proti prevádzaniu migrantov.

1. POHOTOVEJŠIA POLICAJNÁ A JUSTIČNÁ REAKCIA

Aby sa prevádzanie migrantov stalo vysoko rizikovou a nevýnosnou činnosťou, je dôležité narušiť obchodný model zločineckých skupín a postaviť páchatel'ov pred súd. To si vyžaduje posilnenie kapacít členských štátov na vyšetrowanie a stíhanie prevádzачských sietí, ako aj zvýšenie asistenčných schopností agentúr EÚ. Vyžaduje si to aj lepšiu koordináciu medzi orgánmi presadzovania práva a súdnymi štruktúrami v EÚ sprevádzanú multilaterálnym prístupom.

⁴ Stratégia EÚ na roky 2012 – 2016 zameraná na odstránenie obchodovania s ľuďmi, COM(2012) 286 final.

⁵ Rozdiel medzi nimi je, že v prvom prípade migranti dobrovoľne súhlasia s nelegálnou migráciou, keďže prevádzáčom platia, aby ich previezli cez medzinárodné hranice, zatiaľ čo v druhom prípade ide o obeť, ktoré sú extrémne vykorisťované a môže ale nemusí to súvisieť s prekračovaním hraníc. Tieto dva javy sa nedajú ľahko oddeliť, lebo ľuďom, ktorí sa vydajú na cestu dobrovoľne, často hrozí nútená práca či sexuálne vykorisťovanie.

⁶ Európska námorná bezpečnostná stratégia, stratégia kybernetickej bezpečnosti a stratégia EÚ na roky 2012 – 2016 zameraná na odstránenie obchodovania s ľuďmi.

Komisia v roku 2016 predloží návrhy s cieľom **zlepšiť existujúci právny rámec EÚ na boj proti prevádzaniu migrantov**⁷, ktorý definuje trestný čin uľahčenia neoprávneného prekročenia štátnej hranice a pobytu, a posilniť trestnoprávny rámec. Bude sa snažiť zaistiť, aby boli zavedené primerané trestnoprávne sankcie, pričom sa bude snažiť predísť kriminalizácii tých, ktorí poskytujú humanitárnu pomoc migrantom v núdzi.

Identifikácia, zadržiavanie a likvidácia plavidiel

V záujme prevencie a redukcie prevádzania migrantov po mori sa vyvinie systematické úsilie na **identifikáciu, zadržiavanie a likvidáciu plavidiel**, ktoré chcú používať prevádzači. Bude zostavený **zoznam podozrivých plavidiel**, ktoré by mohli byť použité v Stredozemnom mori. Ten bude zahŕňať napríklad vyslúžené registrované plavidlá určené na vyradenie. Príslušné agentúry EÚ a orgány členských štátov by mali stanoviť **rizikové kritériá** na identifikáciu takýchto plavidiel a zabezpečenie ich systematického monitorovania cez systém Eurosur, s využitím kapacít všetkých agentúr.

Po tom, čo sa zaistí bezpečie dotknutých ľudí, lode, ktoré používajú alebo plánujú použiť prevádzači, by sa mali systematicky odťahovať na pevninu alebo likvidovať na mori. Na **odťahovanie lodí na pobrežie a ich šrotovanie** poskytne členským štátom finančnú a technickú podporu Komisia a príslušné európske agentúry, najmä Frontex. Toto úsilie by sa malo vnímať v spojení so začatím **fungovania SBOP**, pričom cieľom je prispieť k narušeniu prevádzачských sietí.

Oberanie prevádzačov o zisk

Na oslabenie zločineckých sietí zapojených do prevádzania migrantov treba viesť kľúčové **proaktívne finančné vyšetrovanie**, aby sa zhabal a vymáhal majetok pochádzajúci z trestnej činnosti, a bojovať proti praniu špinavých peňazí. Únia by mala zintenzívniť spoluprácu s finančnými spravodajskými jednotkami a inými relevantnými sieťami zameranú na finančné toky v oblasti prevádzania migrantov.

Ako sa uvádza v európskom programe v oblasti bezpečnosti, presadzovanie práva musí dokázať odhaliť zdroje financovania organizovaných zločineckých skupín zapojených do prevádzania migrantov. Zameriavať sa na financie spojené s prevádzaním migrantov by malo byť medzi prioritami vnútroštátnych úradov pre vyhľadávanie majetku, ako aj Camdenskej medziagentúrnej siete na vyhľadávanie majetku (CARIN – Camden Asset Recovery Inter-Agency Network). Komisia bude s podporou príslušných agentúr EÚ iniciovať spoluprácu s finančnými inštitúciami, napríklad s bankami, poskytovateľmi úhradových služieb a vydavateľmi kreditných kariet, pri pátraní po majetku spojenom s prevádzačmi migrantov. Okrem toho by EÚ mala výrazne zintenzívniť spoluprácu s tretími krajinami, aby bolo možné sledovať a **konfiškovať príjmy z trestnej činnosti** v krajinách pôvodu a tranzitu migrantov.

Posilnenie operačnej spolupráce v boji proti prevádzaniu migrantov

⁷ Európska únia v roku 2002 prijala pravidlá na potlačanie prevádzania migrantov zahrnuté v tzv. „balíku opatrení proti sprostredkovateľom“, ktorý tvorí smernica 2002/90/ES stanovujúca spoločnú definíciu trestného činu napomáhania neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska a rámcové rozhodnutie 2002/946/JHA o posilnení trestného systému na zabránenie napomáhaniu neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska.

V každom členskom štáte by sa malo zriadiť **jednotné kontaktné miesto pre boj proti prevádzaniu migrantov** s cieľom zlepšiť operačnú spoluprácu, koordináciu a výmenu informácií jednak medzištátne, jednak s agentúrami EÚ.

Komisia na posilnenie operačnej spolupráce a výmeny informácií medzi príslušnými agentúrami EÚ zriadi **kontaktnú skupinu agentúr EÚ** pre boj proti prevádzaniu migrantov.

Súbežne budú posilnené kapacity agentúr EÚ na riešenie problému prevádzania migrantov. Eurojust by mal zriadiť **tematickú skupinu pre boj proti prevádzaniu migrantov**, aby sa rozšírila a sformalizovala spolupráca medzi vnútroštátnymi prokuratúrami a skvalitnila vzájomná právna pomoc.

Kľúčová je asistencia pri **budovaní kapacít** na pomoc vnútroštátnym orgánom presadzovania práva pri boji proti prevádzaniu migrantov, ako aj využívanie **spoločných vyšetrovacích tímov** a poskytovanie vzájomnej opory v prípadoch prevádzania migrantov. Z tohto hľadiska môže financovaním spoločných vyšetrovacích tímov a podporou vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach výrazne prispieť Eurojust.

Komisia v záujme cielenejšieho budovania kapacít spolu s príslušnými agentúrami EÚ, najmä Cepolom a Europolom, ako aj s Európskou sieťou odbornej justičnej prípravy, **zmapuje potreby odbornej prípravy** na úrovni EÚ i na vnútroštátnej úrovni. To by malo zahŕňať vhodnú odbornú prípravu v oblasti cezhraničnej spolupráce v boji proti prevádzaniu migrantov určenú justícii, orgánom presadzovania práva, pohraničnej strážii a konzulárnym úradom. Rozmer základných práv, najmä z hľadiska ochrany prevádzaných migrantov, bude rozvíjať agentúra pre základné práva.

Posilnia sa opatrenia proti prevádzaniu migrantov v rámci **cyklu politík EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti** vrátane cezhraničnej spolupráce v oblasti falšovania dokladov, účelových manželstiev a iných foriem zneužívania postupov legálneho vstupu a pobytu.

Konkrétne kroky:

- revízia právnych predpisov EÚ o prevádzaní migrantov do roku 2016,
- vytvorenie zoznamu podozrivých plavidiel a monitorovanie týchto plavidiel,
- podpora členskými štátmi pri odťahovaní plavidiel, ktoré chcú používať prevádzajúci, na breh alebo pri ich likvidácii na mori,
- začatie spolupráce s finančnými inštitúciami s cieľom posilniť finančné vyšetrovania,
- zriadenie jednotného kontaktného miesta pre boj proti prevádzaniu migrantov v každom členskom štáte,
- zriadenie kontaktnej skupiny agentúr EÚ pre boj proti prevádzaniu migrantov,
- vytvorenie tematickej skupiny Eurojustu pre boj proti prevádzaniu migrantov.

2. EFEKTÍVNEJŠIE ZHROMAŽĎOVANIE A VÝMENA INFORMÁCIÍ

Ak sa má účinne bojovať proti prevádzateľským sieťam, rozhodujúce je zhromažďovanie a výmena informácií o ich praktikách, trasách a hospodárskych modeloch, o prepojeniach s obchodovaním s ľuďmi a inými trestnými činmi a o finančných prevodoch.

V súčasnosti sú poznatky a informácie o prevádzaní migrantov vzhľadom na tieňovú a premenlivú povahu tejto trestnej činnosti chabé. Praktiky týchto sietí do veľkej miery závisia od regiónu a okolností platiaceho migranta. Zásadný význam majú špecifické informácie o jednotlivých regiónoch. Zločinecké organizácie zapojené do prevádzania migrantov môžu zároveň pôsobiť v zákonných i nezákonných obchodných kruhoch, hoci tieto väzby celkom nechápeme pre nedostatok výskumu a dôkazov.

Mali by sa rozvinúť kapacity agentúr EÚ na zber, výmenu a analýzu informácií o prevádzaní migrantov a plne využívať rizikové analýzy agentúry Frontex o trasách prevádzania migrantov. Ako súčasť okamžitých opatrení oznámených v európskej migračnej agende by sa malo posilniť kontaktné miesto Europolu pre boj proti prevádzaniu migrantov a jeho **spoločný operačný tím (JOT MARE)**, aby sa stali informačným centrom EÚ pre prípady prevádzania migrantov po mori. V rámci JOT MARE by mal pôsobiť operačný tím *ad hoc*, ktorý by mal za cieľ efektívnejšie zhromažďovanie informácií a lepšie operačné kapacity. S ním by mala úzko spolupracovať agentúra Frontex a nová navrhovaná operácia v rámci SBOP EUNAVFOR MED, a to najmä cez účinné mechanizmy výmeny informácií.

Zlepšenie zhromažďovania a výmeny informácií s tretími krajinami

Kapacity delegácií EÚ v oblasti migrácie by sa mali posilniť nasadením európskych migračných styčných dôstojníkov v kľúčových krajinách. Tí by mali patriť do existujúcej siete imigračných styčných dôstojníkov (ISD) a spolupracovať s príslušnými agentúrami EÚ. Komisia v roku 2016 zhodnotí **existujúce právne predpisy EÚ o ISD**⁸ a zväži ich **možnú revíziu** s cieľom posilniť schopnosti ISD získavať a vymieňať si relevantné informácie.

Mala by sa zintenzívniť aj spolupráca s regionálnymi úradmi Interpolu v kľúčových afrických krajinách, aby sa dali ľahšie vymieňať policajné informácie o prevádzaní migrantov. Malo by sa pokračovať aj v rozvoji spravodajskej skupiny Frontexu a Afriky, ktorá by mala slúžiť ako platforma na výmenu informácií a na spoločné analýzy s tretími krajinami. Otváranie podobných platforiem by sa malo zväziť aj v iných kľúčových regiónoch.

Zabezpečenie plného využitia dostupných nástrojov na zhromažďovanie informácií

EÚ by mala ďalej rozvíjať monitorovanie **predhraničnej oblasti**, aby sa včas identifikovali prevádzачi a predchádzalo sa nelegálnemu odchodu migrantov, a to aj s využitím nástrojov agentúry Frontex, ako napríklad Eurosur. Mal by sa plne zúročiť potenciál využívania satelitných snímok na základe dohody medzi agentúrou Frontex a satelitným centrom EÚ Sat Cen. V záujme ľahšej analýzy rizík a identifikácie neoprávneného vstupu a pobytu v prípade „podobných“, falšovaných alebo pozmenených dokladov, či zámeny štátnej príslušnosti by sa mali využívať **IT systémy EÚ** (napr. SIS II, VIS) a európska sieť pre falšovanie dokladov.

Mala by sa utužiť spolupráca medzi príslušnými sieťami a agentúrami EÚ na jednej strane a Interpolom na strane druhej. Mala by sa zväziť aktualizácia a širšie využívanie nástrojov, ktoré umožňujú **výmenu informácií o falošnej totožnosti** a cestovných dokladoch, akými sú napríklad databáza Dial-Doc, ktorú spravuje

⁸ Nariadenie Rady (ES) č. 377/2004 z 19. februára 2004 o vytvorení siete imigračných styčných dôstojníkov (Ú. v. EÚ L 64/1, 2.3.2004, s. 1).

Interpol, či referenčná príručka agentúry Frontex pre pohraničnú stráž v štátoch prvej línie a orgány presadzovania práva.

Koncepcia **Hotspot** opísaná v európskej migračnej agende by mala agentúram EÚ umožniť, aby poskytovali významnú podporu štátom prvej línie pri práci v teréne zameranej na boj proti prevádzaniu migrantov. Europol by v spolupráci s agentúrou Frontex a Eurojustom mali nasadiť spoločné mobilné tímy, ktoré by štátom prvej línie poskytovali operačnú a informačnú podporu. Malo by sa zapojiť viac vyšetrovacích skríningových tímov, ktoré by vypočúvali migrantov pri príchode na vonkajšie hranice EÚ. Výsledná **koncentrácia a syntéza informácií** by mohla pomôcť pri vyšetrovaní.

Okrem toho by sa na základe pilotného projektu Európskeho podporného úradu pre azyl mali vyvinúť štandardné postupy zhromažďovania informácií o uľahčovaní nelegálnej migrácie, ktoré by sa používali vo vhodnom štádiu postupu rozhodovania o udelení azylu, pričom by sa plne rešpektovali európske a medzinárodné humanitárne práva a utečenecké právo.

Komisia vypracuje odporúčania pre orgány presadzovania práva v členských štátoch, ako zhromažďovať informácie o prevádzaní od zadržaných nelegálnych migrantov za striktného dodržiavania základných práv. Tie budú zahrnuté do **príručky o návrate**, ktorú Komisia predloží v roku 2015.

Monitorovanie internetového obsahu a rozvoj vedomostnej základne

Prevádzачi využívajú na prilákanie migrantov internet. Europol bude podporovať vnútroštátne orgány pri odhaľovaní **internetového obsahu, ktorý používajú prevádzачi**, a prípadne aj pri žiadaní o jeho odstránenie v súlade s vnútroštátnym právom. V tejto súvislosti by sa mala posilniť spolupráca s poskytovateľmi internetových služieb a sociálnymi médiami. Eurojust bude zohrávať dôležitú rolu z hľadiska uľahčovania výmeny osvedčených postupov a identifikácie problémov pri získavaní a využívaní elektronických dôkazov vo vyšetrovaní a pri stíhaní trestných činov súvisiacich s prevádzaním migrantov a bude poskytovať nevyhnutné záruky.

Na vyplnenie medzier vo vedomostiach je kľúčové realizovať výskum a analýzy rizík súvisiacich so **spojeniami medzi prevádzaním a inými zločinmi**, najmä obchodovaním s ľuďmi, závažným pracovným vykorisťovaním, terorizmom či obchodovaním s drogami a inými komoditami. V spolupráci s Finančnou akčnou skupinou by sa mali dôkladne preskúmať spojenia medzi prevádzaním migrantov a finančnými trestnými činmi.

Komisia s podporou príslušných agentúr EÚ rozšíri existujúce pravidelné **štatistiky Eurostatu o trestných činoch** o údaje o prevádzaní migrantov.

Konkrétne kroky:

- nasadenie európskych migračných styčných dôstojníkov v kľúčových delegáciách EÚ,
- v roku 2016 hodnotenie a možná revízia právnych predpisov EÚ o imigračných styčných dôstojníkoch,
- posilnenie JOT MARE ako informačného strediska pre boj proti prevádzaniu migrantov,
- ďalší rozvoj spravodajskej skupiny Frontexu a Afriky,

- intenzívnejšie monitorovanie predhraničnej oblasti za plného využitia systému Eurosur,
- rozšírenie podpory Europolu pri odhaľovaní internetového obsahu, ktorý používajú prevádzачi,
- zaradenie údajov o prevádzaní migrantov do pravidelných štatistík Eurostatu o trestných činoch.

3. POSILNENÁ PREVENCIA PREVÁDZANIA A POMOC ZRANITELNÝM MIGRANTOM

Aby sa potenciálnym migrantom vrátane tých zraniteľnejších, akými sú deti, zabránilo v riskantných cestách, je nevyhnutné **zvyšovať informovanosť o rizikách prevádzania** a nelegálnej migrácie, a to aj v tranzitných krajinách. Podľa informácií od migrantov prevádzачi často využívajú na šírenie informácií o poskytovaných službách platformy sociálnych médií. Preto je dôležité **v médiách**, vrátane tých sociálnych, v spolupráci s diaspórou žijúcou v EÚ **rozšíriť protiargumenty**, aby sa odhalili ich klamstvá.

Komisia po tom, čo posúdi vplyv kampaní, ktoré v súčasnosti financuje v Etiópii a Nigeri, bude v spolupráci s ESVČ a príslušnými krajinami iniciovať ďalšie informačné a preventívne kampane v kľúčových krajinách pôvodu alebo tranzitu migrantov. Cez ne sa potenciálnym migrantom budú poskytovať informácie o ich právach a o možnostiach legálneho vstupu do EÚ.

Pomoc zraniteľným migrantom

EÚ by mala zintenzívniť úsilie o poskytovanie pomoci a ochrany prevádzaným migrantom, najmä zraniteľným skupinám, akými sú ženy a deti. Komisia v roku 2016 otvorí konzultácie o **možnej revízii smernice 2004/81/ES**⁹ o povoleniach na pobyt vydávaných obetiam obchodovania s ľuďmi a prevádzaným migrantom spolupracujúcim s príslušnými orgánmi, a posúdi jej vplyv.

Pomoc podnikateľským subjektom pri boji proti prevádzaniu migrantov

Na podniky najviac postihnuté prevádzaním by sa mali zameriavať preventívne opatrenia. **Vytváranie partnerstiev s podnikateľskými subjektmi** v najrizikovejších odvetviach, akými sú doprava a lodná doprava, je kľúčové, ak majú prijímať primerané opatrenia.

Komisia do konca roku 2017 vypracuje **príručku o prevencii prevádzania migrantov**, ktorá možno bude obsahovať aj kódex správania vodičov a prevádzkovateľov obchodných a rybárskych plavidiel. Tá bude prezentovať osvedčené postupy, aby verejné inštitúcie a podnikateľské subjekty zaviedli viac bezpečnostných opatrení a primeraných kontrol s cieľom predísť nezákonnej migrácii. Komisia preskúma aj možnosť vypracovania **usmernení o prevádzaní migrantov pre pohraničné orgány a konzulárne služby**.

Zvýšenie účinnosti návratu ako odstrašujúceho prostriedku proti prevádzaniu

⁹ Smernica Rady 2004/81/ES z 29. apríla 2004 o povoleniach na trvalý pobyt vydávaných štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prisťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi (Ú. v. EÚ L 261/1, 6.8.2004, s 19 – 23).

Aby potenciálni migranti, ktorí sa snažia dostať do EÚ, nevyužívali služby prevádzáčov, musí im byť zrejmé, že ak nemajú právo na legálny pobyt v EÚ, budú sa rýchlo musieť vrátiť do vlasti. V súčasnosti prevádzáčské siete na prilákanie migrantov zneužívajú to, že v skutočnosti sa presadí relatívne málo rozhodnutí o návrate (v roku 2013 to bolo 39,2 %).

Treba **zefektívniť systém EÚ na návrat nelegálnych migrantov** alebo osôb, ktorých žiadosti o azyl boli zamietnuté, pričom sa musia plne dodržiavať normy a záruky podľa smernice EÚ o návrate¹⁰, ktoré zabezpečujú dôstojný a humánny návrat. Ako bolo oznámené v európskej migračnej agende a na základe prebiehajúceho hodnotenia, ktoré sa má uzatvoriť v tomto roku, Komisia navrhne **zmenu právneho základu agentúry Frontex, aby posilnila jej úlohu pri otázkach návratu.**

Na presadzovanie rozhodnutí o návrate by sa mal lepšie využívať **Schengenský informačný systém (SIS)**. Komisia ho v rokoch 2015 a 2016 bude prehodnocovať. V tejto súvislosti preskúma možnosť a primeranosť registrácie rozhodnutí o návrate vydaných členskými štátmi do SIS, aby boli výsledovateľnejšie. To by umožnilo orgánom členských štátov posúdiť, či zadržaný nelegálny migrant podlieha rozhodnutiu o návrate v inom členskom štáte. Komisia takisto zvaží, že členským štátom uloží povinnosť registrovať do SIS všetky zákazy vstupu, aby ich bolo možné presadzovať v celej EÚ; podľa súčasného právneho rámca SIS je to totiž nepovinné. Registrácia všetkých zákazov vstupu do SIS by pomohla zabrániť tomu, aby nelegálni migranti, na ktorých sa vzťahuje zákaz vstupu vydaný niektorým z členských štátov, opätovne vstúpili do schengenského priestoru cez iný členský štát.

Aby sa zabezpečila udržateľnosť návratov, Komisia bude **krajinám pôvodu alebo tranzitu migrantov poskytovať technickú pomoc** s cieľom pomôcť zlepšiť ich kapacitu integrovať vrátených migrantov. EÚ by sa mala viac usilovať o to, aby presvedčila tretie krajiny, nech prijmú naspäť svojich štátnych príslušníkov, ktorí sa nelegálne nachádzajú v Európe, čo je medzinárodný záväzok. Komisia v prípade potreby navrhne otvoriť rokovania o readmisných dohodách EÚ s najvýznamnejšími krajinami pôvodu nelegálnych migrantov. Takéto osobitné povinnosti týkajúce sa readmisie sú už zakotvené v Dohode z Cotonou s krajinami AKT¹¹.

Na odstránenie stimulov k nelegálnej migrácii a zneužívaniu migrantov Komisia **dôraznejšie zakročí proti zamestnávaniu nelegálnych migrantov.** Posilní vykonávanie sankcií za zamestnávanie nelegálnych migrantov, a to zlepšením odhaľovania a zintenzívnením kontrol. Spolu s členskými štátmi bude identifikovať ciele, pokiaľ ide o počet kontrol, ktoré sa majú každý rok uskutočniť v hospodárskych odvetviach najviac vystavených nelegálnemu zamestnávaniu¹² (stavebníctvo, poľnohospodárstvo a záhradníctvo, domáce a upratovacie práce, stravovacie a ubytovacie služby).

¹⁰ Odôvodnenie 29 smernice 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch v členských štátoch na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348/98, 24.12.2008, s. 98 – 107).

¹¹ Podľa článku 13 Dohody z Cotonou každý členský štát AKT musí akceptovať navrátenie a readmisiu ktoréhokoľvek zo svojich štátnych príslušníkov, ktorí sú nelegálne prítomní na území členského štátu Európskej únie, na žiadosť tohto štátu a bez ďalších formalít. Podobne každý členský štát Európskej únie akceptuje navrátenie a opätovné prijatie ktoréhokoľvek zo svojich štátnych príslušníkov, ktorí sú nelegálne prítomní na území štátu AKT, na žiadosť tohto štátu a bez ďalších formalít.

Konkrétne kroky:

- informačné a preventívne kampane v tretích krajinách o rizikách prevádzania,
- otvorenie konzultácií v roku 2016 o možnej revízii smernice EÚ 2004/81/ES o povoleniach na pobyt a posúdenie jej vplyvu,
- vypracovanie príručky o prevencii prevádzania migrantov do roku 2017,
- vypracovanie usmernení pre pohraničné orgány a konzulárne služby,
- prehodnotenie európskeho právneho rámca pre SIS s cieľom preskúmať spôsoby zefektívnenia návratov a obmedzenia nelegálnej migrácie,
- návrhy na začatie rokovaní o readmisii s najčastejšími krajinami pôvodu nelegálnych migrantov,
- vymedzenie cieľov, pokiaľ ide o počet kontrol, ktoré sa majú každý rok uskutočniť v hospodárskych odvetviach najviac vystavených nelegálnemu zamestnávaniu.

4. UŽŠIA SPOLUPRÁCA S TRETÍMI KRAJINAMI

Ak sa má bojovať proti prevádzaniu migrantov a ak sa má ukončiť beztretnosť praktík prevádzateľov prostredníctvom účinného vyšetrovania a trestného stíhania, je nevyhnutné úzko spolupracovať s tretími krajinami pozdĺž celej trasy prevádzania. Treba to vnímať v súvislosti s pretrvávajúcim úsilím EÚ o **riešenie prvotných príčin nelegálnej migrácie** v spolupráci s krajinami pôvodu a tranzitu. Pozornosť by sa mala zamerať na podporu riadenia hraníc, mládeže a zamestnanosti či mobility.

ESVČ a Komisia budú iniciovať alebo posilňovať **bilaterálne a regionálne rámce spolupráce** s jednotlivými partnermi zamerané na praktické opatrenia v boji proti prevádzaniu migrantov, a to napríklad v rámci Rabatského, Chartúmskeho, Budapeštianskeho a Pražského procesu, dialógu medzi AKT – EÚ, dialógov o migrácii a mobilite medzi EÚ a Afrikou a maltského samitu venovaného migrácii. V prípade potreby budú zriadené osobitné pracovné skupiny, ako napríklad už plánovaná skupina, ktorá sa má venovať Nigeru. Mali by sa plne využívať mechanizmy politického dialógu podľa dohody z Cotonou medzi africkými, karibskými a tichomorskými štátmi na jednej strane a EÚ na strane druhej, ako aj európska susedská politika či relevantné multilaterálne rámce. Zásadná je spolupráca medzi EÚ a Tureckom, keďže z hľadiska nelegálnej migrácie čelia rovnakej výzve.

EÚ by mala nabádať partnerské krajiny, aby sa stali zmluvnými stranami Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu a Protokolu OSN proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky. Komisia poskytne finančné prostriedky na projekty podpory tretích krajín pri prijímaní právnych predpisov v súlade s týmto protokolom.

Zabezpečovanie budovania kapacít v tretích krajinách

Keďže výmenu informácií a spoluprácu, ako aj vyšetrovanie a stíhanie trestných činov prevádzania v tretích krajinách brzdia nedostatočné kapacity na presadzovanie práva, kľúčový význam má **transfer zručností a zdrojov**.

Komisia a ESVČ rozšíria finančnú a technickú pomoc tretím krajinám na podporu rozvoja **národných a regionálnych stratégií** boja proti prevádzaniu migrantov, protikorupčných politík zameraných na prevádzanie migrantov, ako aj zriaďovanie **systémov** integrovaného **riadenia hraníc**. To by malo zahŕňať analýzy rizika, spoločné hraničné kontroly a stráženie hraníc, ako aj zvýšenú bezpečnosť, pokiaľ ide

o pasy, preukazy totožnosti a iné cestovné doklady, vďaka čomu by pohraničné orgány mali ľahšie odhaľovať falošné doklady totožnosti. K dosiahnutiu týchto cieľov prispeje aj posilnenie operácií a misií SBOP, akými sú EUCAP Sahel Niger či EUCAP Sahel Mali, v oblasti riadenia hraníc. Musí sa zabezpečiť a zintenzívniť účinná koordinácia medzi rôznymi nástrojmi EÚ, a to aj prostredníctvom spoločného programovania a trustových fondov EÚ.

Komisia poskytne značné finančné prostriedky, aby pomohla posilniť **reakciu polície a trestného súdництва** tretích krajín na prevádzanie. Toto úsilie bude zamerané na posilnenie kapacít jednotlivých krajín, ako aj na podporu spolupráce medzi nimi, a to cestou výmeny informácií, spoločných regionálnych školení a spoločného vyšetrovania. Komisia poskytne finančnú a technickú podporu na začatie alebo zlepšenie **zberu, výmeny a analýzy údajov** o prevádzaní migrantov medzi krajinami pôvodu, krajinami tranzitu a cieľovými krajinami.

Zvýšenie súdržnosti a vplyvu činnosti EÚ v tretích krajinách

Vplyv činnosti EÚ v boji proti prevádzaniu migrantov v zahraničí pomôže zvýšiť spoločné úsilie o prepájanie zdrojov, expertízy a silných stránok jednotlivých strán. Maximalizovať vplyv a predchádzať duplicitám sa dá len tak, že sa **zvýši súdržnosť** zahraničných činností EÚ, členských štátov a zainteresovaných strán.

Mala by sa nastoliť **spolupráca a koordinácia EÚ v boji proti prevádzaniu migrantov** v prioritných tretích krajinách pôvodu a tranzitu a to pravidelným prepájaním sietí ISD, európskych migračných styčných dôstojníkov, styčných dôstojníkov agentúr EÚ, diplomatických zastúpení členských štátov, misií a operácií SBOP či medzinárodných organizácií ako napríklad IOM, UNHCR, UNODC alebo Interpol. Vďaka týmto platformám by sa mali navyše plne zosúladiť vnútorné a vonkajšie politiky EÚ zamerané na prevádzanie migrantov.

Optimálne využívanie zdrojov by sa malo dosiahnuť **spoločným alebo koordinovaným plánovaním** podpory, ktorú EÚ a členské štáty poskytujú tretím krajinám na účely boja proti prevádzaniu migrantov, a to na základe mapovania činnosti v kľúčových krajinách a regiónoch.

Konkrétne kroky:

- zavedenie alebo posilnenie bilaterálnych a regionálnych rámcov spolupráce,
- financovanie projektov na podporu tretích krajín, aby zavádzali stratégie boja proti prevádzaniu migrantov, zintenzívniť policajnú a súdnu reakciu a rozvíjali integrované riadenie hraníc,
- vytvorenie platforiem spolupráce EÚ na boj proti prevádzaniu migrantov v dotknutých tretích krajinách a regiónoch,
- optimalizácia využívania prostriedkov EÚ vďaka spoločnému alebo koordinovanému plánovaniu.